

Alarm voor de Rode Amerikaanse rivierkreeft!

foto: Gerrie Mijnbeek

Ingezonden brief

Graag wil ik reageren naar aanleiding van het artikel 'Gravende rivierkreeften: waar gaat het heen?' in DLN van mei 2011 door Koese et al.

Dit artikel gaat in op geconstateerd graafgedrag van exotische rivierkreeften, vooral de Rode Amerikaanse rivierkreeft, en richt zich op de schade die deze heeft toegebracht aan oevers van watergangen. Geen woord wordt echter gewijd aan de effecten van deze exoten op aquatische ecosystemen. Vooral de Rode Amerikaanse rivierkreeft heeft in dat opzicht een lugubere reputatie die blijkbaar in Nederland nog niet is doorgedrongen. In diverse andere Europese landen heeft men al de nodige ervaring met deze soort. In Frankrijk (Marais de Poitevin, Brière, Les Dombes, sinds kort ook de Brenne) heeft deze kreeft het waterleven op veel plaatsen al totaal verwoest. Het gaat om een uitermate robuuste en veelzijdige soort die haar milieu tot op het bot exploiteert en vrijwel niet te bestrijden is. De Rode Amerikaanse rivierkreeft is polyfaag en vreet alles op wat onder haar bereik komt, zowel waterplanten als kleinere waterdieren. Daarbij plant zij zich in hoog tempo voort, in meerdere generaties per jaar. Zij verspreidt zich niet alleen via watergangen maar ook over land. Zij is ook drager van ziekteverwekkers. Effectieve natuurlijke vijanden heeft zij niet, ook al zijn onder meer Blauwe reigers en Ooievaars niet vies van deze kreeft. De soort is bovendien een bodemwoeler die bijdraagt aan eutrofiëring en vertroebeling van het water. Graven doet zij ook – en niet facultatief zoals Koese c.s. denken, maar als vaste regel. Zij floreert het beste in reeds aangetaste milieus. Daar waar zij zich eenmaal heeft geïnstalleerd is de aquatische plantengroei binnen een jaar of tien volledig geëlimineerd en zijn insecten, mollusken en amfibieën nagenoeg uitgeroeid. Tenslotte consumeren de kreeften elkaar. Ook de meeste watervogels verdwijnen, bij gebrek aan voedsel.

Wie over deze soort meer wil weten, adviseer ik te googelen op 'Ecrévisse de Louisiane' of op www.issg.org/database/species/ecology.asp?si=608. Doet men dit op 'Rode rivierkreeft' of op 'Procambarus clarkii' dan krijgt men helaas onvoldoende informatie. Ik zie vooralsnog geen reden te veronderstellen dat het met deze soort in Nederland wel mee zal vallen. Het feit dat – zoals blijkt uit figuur 1 bij genoemd artikel- de Vechtplussen al volledig zijn gekoloniseerd, doet voor dit gebied het ergste vrezen.

De Rode Amerikaanse rivierkreeft is onder de schadelijke invasieve soorten een absolute topper die alle denkbare kwaadaardige eigenschappen in zich verenigt. Daarbij is het ook nog eens een soort die culinair hoog scoort en geliefd is bij amateur-kwekers en daarom veel wordt uitgezet! Alle reden dus om alarm te slaan.

Dr. C.F. van Beusekom
Oud-directeur van Staatsbosbeheer
La Carrière, 36300 Rosnay, Frankrijk
fvanbeusekom@yahoo.com

Reactie

Om het artikel beknopt te houden zijn effecten van rivierkreeften op de waterkwaliteit buiten beschouwing gelaten. Hierover is de laatste tijd veel gepubliceerd, o.a. in DLN (Soes & van Eekelen, 2006), maar ook recenter, bijvoorbeeld van der Meulen et al., 2009; Roessink et al., 2010; Verdon-schot et al., 2009 en Emmerik, 2010.

Daarnaast is vorig jaar een grote studie gestart naar het onderwerp op initiatief van het ministerie van EL&I en waterschappen met medewerking van honderden vrijwilligers (www.kreeftenonderzoek.nl).

De ernst van de situatie in Frankrijk (en Spanje en Italië) is ons bekend en wordt in detail beschreven in de recente risico-analyse over exotische rivierkreeften in Nederland (Soes & Koese, 2010). De omvang van de schade die de dieren hier in korte tijd hebben weten aan te richten is vooralsnog van een totaal andere dimensie dan waar dan ook in Nederland is geconstateerd in dezelfde periode. Hoe het dier zich in Nederland in de toekomst zal manifesteren valt lastig in te schatten. De recente voorgeschiedenis, de verkorte ontwikkelingstijd (o.a. slechts 1 generatie per jaar) en de afwijkende levensgemeenschap in Nederland, bieden de hoop op een gematigde variant van 'Frankrijk'.

Literatuur

- Emmerik, W.A.M., 2010.** Oriënterend onderzoek exotische rivierkreeften stadswateren Gouda. Sportvisserij Nederland, Bilthoven.
- Meulen, M. van der, J. Vos, W. Verweij & M. Kraak, 2009.** Effecten van exotische rivierkreeften op de KRW-maatlatscores. *H₂O* 14/15: 41-43.
- Roessink, I., J. van Giels, A. Boerkamp & F.G.W.A. Ottburg, 2010.** Invloed van de invasieve Rode Amerikaanse rivierkreeft (*Procambarus clarkii*) en de Geknobbelde Amerikaanse rivierkreeft (*Orconectes virilis*) op waterplanten en waterkwaliteit. Wageningen, Alterra, Alterra-rapport 2052-77.
- Soes, M. & B. Koese, 2010.** Invasive freshwater crayfish in the Netherlands: a preliminary risk analysis. Stichting EIS-Nederland, Leiden & Bureau Waardenburg, Culemborg.
- Verdon-schot, R.C.M., H. van Schaik & P.F.M. Verdon-schot, 2009.** Effecten van de Rode Amerikaanse rivierkreeft op de vegetatie en macrofauna van sloten. *H₂O* 20: 36-38.

Namens de auteurs, Bram Koese

Naschrift

Frans literatuur ontbreekt nog bijna volledig in de door Koese et al. genoemde literatuur. Juist uit Frankrijk, ook uit het noordwesten, met natte natuurgebieden die veel op sommige Nederlandse lijken, is indrukwekkend feitenmateriaal beschikbaar. Mijn alarm blijft dus onverminderd van kracht!
Frits van Beusekom